

BOEKEN DIE VERTELLEN

Er zijn verschillende boeken te koop bij de bewaarder. U kunt ook een boek per e-mail bestellen naar beth-haim@esnoga.nl. De portokosten worden extra in rekening gebracht.

Het boek 'Keur van Grafstenen', het levenswerk van David Henriques de Castro (1826-1898).

In 1865 begon De Castro als pionier met een onderzoek op de Portugees-Joodse begraafplaats. De belangrijkste resultaten van dit onderzoek, dat ruim dertig jaar in beslag nam, legde hij vast in keur van Grafstenen. Deze uitgave is een fotografische herdruk van de originele editie uit 1883, met een Engelse vertaling, een inleiding artikel over De Castro's onder-

zoek, beschrijvingen van zes extra grafstenen en een selectieve bibliografie. Het boek kost € 75,-.

Het Beth Haim van Ouderkerk door L.A. Vega.

De inleiding in dit boek is een samenvatting van de geschiedenis van de Spaanse en Portugese Joden, hun vestiging hier in het land en het ontstaan van de begraafplaats. Met de afgedrukte foto's, de daaraan toegevoegde beschrijvingen en literatuurlijst geeft dit een goed en compleet overzicht van de geschiedenis van Beth Haim. Het boek kost € 19,50.

Het Beth Haim in Ouderkerk aan de Amstel van Lydia Hagoort. Op basis van zeer uitgebreid onderzoek beschrijft Lydia Hagoort de geschiedenis van Beth Haim: de stichting van de begraafplaats, de landaankopen, de vele ceremoniën rond sterven en begraven, de zorg voor de uit Portugal meegenomen slaven, de begrafeniswet van 1869, de maatregelen die tijdens epidemieën werden genomen en nog veel meer. Bekende sefardische Amsterdammers als Samuel Sarphati en Salomon Rodrigues de Miranda worden van een onbekende kant belicht. Tenslotte worden nieuwe en schrijnende feiten gepubliceerd over het lot van de Portugees-Joodse gemeenschap in de Tweede Wereldoorlog. Het boek kost €34,-.

legaten of het aanschaffen van boeken die over de begraafplaats vertellen. Als donateur wordt u met een nieuwsbrief regelmatig op de hoogte gehouden van onze inspanningen tot behoud van Beth Haim. De nieuwsbrief bevat dikwijls interessante geschiedkundige informatie over de begraafplaats. Een rondleiding zal u inspireren kennis te vergaren. En het wordt u nog meer duidelijk waarom wij een beroep op u moeten doen. Onze nabestaanden zullen u dankbaar zijn voor uw steun.

UW BIJDRAGE

De historische Portugees-Israëlietische Begraafplaats in Ouderkerk aan de Amstel heeft dringend geld nodig voor:

- het behoud van de monumentale (waarvan vele marmeren) zerken,
- de afronding van de restauratie op de grafvelden uit de tweede helft van de 19e eeuw
- een jaarlijks deskundig en intensief groenonderhoud

Help Beth Haim te behouden!

Bezoek onze website voor het laatste nieuws en recente foto's www.bethhaim.com

Voor de kleine Portugees-Israëlietische Gemeente in Amsterdam van na 1945 is het restaureren en onderhouden van hun begraafplaats een onmogelijke opgave. Daarom wordt uw steun gevraagd. Dit kan door het aanmelden als belangstellende en donateur, het doen van schenkingen, het nalaten van

Hierlangs afknippen

IK LEEF MEE MET BETH HAIM

JA, ik draag bij aan het behoud van Beth Haim.

Ik maak éénmalig een bedrag over van

€

naar Postbank 69 34 112.

Rabobank 35 18 48 800.

(*svp aankruisen*)

Naam _____

M/V _____

Straat _____

Postcode _____

Plaats _____

Email _____

Datum _____

Handtekening _____

Stuur deze coupon na overmaking van uw donatie op aan: stichting David Henriques de Castrofond, in een ongefrankeerde envelop naar: Antwoordnummer 752, 1180 WC Ouderkerk aan de Amstel.

CASTRO NIEUWSBRIEF

Castro Nieuwsbrief is een uitgave van het David Henriques de Castrofonds, Kerkstraat 10, 1191 JB Ouderkerk aan de Amstel, Telefoon 020-4963498, email: beth-haim@esnoga.nl, www.bethhaim.com, Postbank 69 34 112, Rabobank 35 18 48 800

BEZOEK BURGEMEESTER

v.l.n.r. P.C. van den Busken, J. Senior Coronel, burgemeester M.T.J. Blankers-Kasbergen, J.F.M.X. van Veggel, wethouder C.J. den Blanken en bewaarder D. Ouderkerk.

Het bestuur van de Stichting David Henriques de Castrofond heeft burgemeester M.T.J. Blankers-Kasbergen van de gemeente Ouder-Amstel een rondleiding aangeboden op de begraafplaats. Tezamen met wethouder C.J. den Blanken heeft zij kennis kunnen nemen van de vele bijzondere en unieke verhalen over de monumentale begraafplaats. De gemeente Ouder-Amstel verleent sinds vele jaren een jaarlijkse financiële bijdrage in het onderhoud van de begraafplaats. Dat is heel erg nodig, want het grootste struikelblok is het financieren van de restauratie en deskundig en zorgvuldig onderhoud. Inkomsten zijn er nauwelijks, dus de middelen moeten komen uit subsidies, giften en andere bijdragen.

Nieuwsbrief over de restauratie van een uniek historisch monument te Ouderkerk a/d Amstel
Geef uw bijdrage op ons rekeningnummer Rabobank 35.18.48.800 of girorekening 6934112.

HET MONUMENT

Elk najaar worden als voorzorgsmaatregel zeilen over de grafmonumenten van marmer getrokken. Dit vond vroeger plaats door de grafmonumenten eerst in te pakken met hooi en dan het zeil aan te brengen. Nu worden de zerken zo ingepakt, dat het condens kan aflopen naar de zijkanten en de wind geen vrij spel krijgt. In het voorjaar worden de zerken weer uitgepakt. Er worden verschillende technieken onderzocht hoe de marmeren zerken veilig te reinigen, zodat water en vuil het marmer niet aantasten. Tot nu toe is het bij onderzoek gebleven en zijn de mogelijke technieken nog niet haalbaar gebleken.

Eén van de subsidie gevers is de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, die jaarlijks de restauratiewerkzaamheden inspecteert. De restauratiewerkzaamheden worden beoordeeld door een bouwkundig consulent en funerair deskundige. De bevindingen zijn positief. Er wordt gewerkt aan een goede filosofie: getracht wordt het verval te begeleiden en niet te stoppen. Er is respect voor materiaal en omgeving.

Er zijn onvoldoende middelen om de hele begraafplaats in één actie te restaureren. Dat gebeurt stapsgewijs en in der loop de jaren is er toch heel veel bereikt.

Op een afstand is dat moeilijk te zien, maar als u zich laat rondleiden wordt dat heel snel duidelijk.

VERSCHOLEN KINDERZERKEN ONTDEKT

In de nacht van 4 op 5 februari 2008 woedde er een storm. Een boom van zo'n 15 meter hoog is omgewaaid. Om schade te voorkomen werd een tweede boom gekapt. Gelukkig is er geen zerk beschadigd. De meegekomen kluit had een aardig gat geslagen. In het veen troffen wij rode bakstenen aan van een roef. Het bleek een afgebroken helft van de zerk op het graf van Rachel Sequeira – Mendes da Costa. Bij het verplaatsen bleek dat ook de onderkant van deze zerk was voorzien van een graftekst. Ons is bekend dat er zerken zijn die

aan twee kanten van een graftekst zijn voorzien. Nabestaanden lieten opnieuw een tekst aanbrengen omdat er een foutieve tekst was aangebracht of omdat de graftekst onleesbaar was geworden door vertering. Het laten aanbrengen van een nieuwe tekst aan de onderzijde was goedkoper dan het laten vervaardigen van een totaal nieuwe zerk. Bij onze Ashkenazische broeders (Hoogduitse Joden) is zoiets (in principe) onmogelijk. Men zou dan aan twee zijden een graftekst kunnen aflezen, omdat de zerken daar recht op staan. Opmerkelijk is dat de oude tekst een Hebreeuwse tekst is en op de nieuwe bovenzijde is gekozen voor een Portugese tekst. De zerk van haar man Jacob Sequeira was door de groei van de boom gescheiden van de zerk van zijn vrouw. Gelukkig liggen de zerken na reconstructie weer naast elkaar.

De tweede vondst in de

kluit was de kinderzerk van Reina van Salomon Orobio de Castro. Helaas was deze door de druk van de wortels in twee delen gebroken. De tekst is nog wel duidelijk leesbaar.

Een tweede kinderzerkje werd ontdekt van Emanuel van Samuel Texeira de Mattos. Emanuel werd geboren op 24 juni 1851, overleed nog geen twee maanden later en werd begraven op 13 augustus 1851.

Een derde zerk werd aangetroffen van Abraham Lopes Suasso. "Anjo" – "het engeltje" Abraham van Abraham Lopes Suasso werd geboren op 6 november 1850 en overleed na enkele maanden op 27 mei 1851.

Inmiddels hebben wij een hele rij met kinderzerken gereconstrueerd. Van de 19 kindergraven hebben slechts 4 kinderen geen zerk op hun graf.

De locatie van kindergraven is vaak onduidelijk geweest. Kindergraven werden (en worden nog steeds) vaak aan de randen van de velden begraven. Met de vondst van deze kinderzerken weten we in ieder geval weer graflocaties in ons archief met informatie aan te vullen.

DE WATERPOORT

Aan de Bullewijk tegenover de ingang van het Metaher-huisje staat een Waterpoort met een daarbij behorend toegangshek.

Het is de plaats waar zich de laatste aanlegsteiger van de begraafplaats bevond. Het hek herinnert ons aan de tijd, toen de

kist en begrafenisstoet per trekschuit vanuit Amsterdam aankwamen. Verval van de oude aanlegsteiger en de houten poort was benodigd. Een bord zoals zich dit boven de vroegere ingangseuren bevond en waarop de jaartallen van de ingebruikneming van de begraafplaats waren vermeld, is ook nu boven het hek geplaatst. Het eerste jaartal volgens de Joodse jaartelling 5376, het tweede volgens de gangbare jaartelling, overeenkomstig het eerste 1616. In Hebreeuws letterschrift een tekst uit Ezechiël (37:12), waarvan de Nederlandse vertaling luidt: "Zo zegt de Eeuwige G'd: zie Ik open uw graven en laat u uit uw graven verrijzen, Mijn volk, en voer u naar het land Israël". Het is deze profetie met hoopvolle verwachting, uitgesproken tijdens de Babylonische ballingschap, die voor deze plaats toepasselijk werd geacht voor Joden, die in zekere vrijheid gekomen, de aan de lijve ondervonden wredeheden van de ballingschap (de Inquisitie) nog zo vers in het geheugen lagen. Het brengt ons tot de ontstaansgeschiedenis van de begraafplaats en haar gemeente te Amsterdam.

RONDLEIDINGEN

Bezoekers kunnen zich bij de bewaarder aanmelden voor een rondleiding. Voor groepen bestaat ook de mogelijkheid de rondleiding te combineren met een eenvoudige kosjere lunch in het Vegahuis. Op de foto hiernaast worden leerlingen van de Jan Hekmanschool uit Ouderkerk aan de Amstel ontvangen op de begraafplaats. Er zijn al 10 groepen van deze school op de begraafplaats rondgeleid voor een geschiedenis project. Zowel docenten als leerlingen zijn verrast over wat deze begraafplaats educatief te bieden heeft. Er wordt bijvoorbeeld verteld over de geschiedenis van de Spaans-Portugese Joden in de Gouden Eeuw. In het bijzonder wordt stilgestaan bij de zerk op het graf van het kindje Joseph van David Senior, die als eerste op 11 april 1614 op Beth Haim werd begraven. Verder is het interessant te zien dat de ouders van Spinoza hier zijn begraven. Een herdenkingsmonument laat zien dat er veel Portugese Joden niet zijn teruggekeerd na de Tweede Wereldoorlog. Er zijn urnengraven van Joodse mensen, die in deze periode ongewild zijn gecremeerd.

De leerlingen van de Jan Hekmanschool vinden het heel bijzonder zo'n belangrijke begraafplaats in het dorp te hebben.